

**L'Hospitalet
de Llobregat,
una ciutat educadora
en procés
de transformació**

Manel López
Teresa Sambola

L'Hospitalet de Llobregat, una ciutat educadora en procés de transformació

Manel López

Teresa Sambola

Regidoria d'Educació. Ajuntament de l'Hospitalet

1. L'EDUCACIÓ, UN REFLEX DELS CANVIS SOCIALS, ECONÒMICS, DEMOGRÀFICS I URBANÍSTICS

L'urbanisme i la demografia han jugat sempre un paper clau en la història de la ciutat i l'àmbit educatiu no n'ha estat una excepció. L'Hospitalet, una ciutat densament poblada i sense grans extensions de terrenys 'lliures' o verds, s'ha construït amb l'arribada de persones d'altres ciutats i d'altres països. Un fenomen que ha comportat unes excepcionalitats demogràfiques, ja que les persones que arriben a un nou país solen ser joves en edat de treballar i, per tant, amb fills o en edat de tenir-ne.

L'Hospitalet ha viscut tres grans moviments migratoris que han estat l'eix vertebrador de la ciutat. El primer va tenir lloc durant els anys 20 i 30, amb l'arribada de milers de persones provinents de diversos punts de l'Estat espanyol. Durant els anys 60 i 70 va haver-hi un segon gran moviment migratori. En aquesta època, la ciutat va fregar la xifra de 300.000 habitants, i aquest augment de població va fer que s'haguessin de construir moltes escoles per atendre una demanda creixent de places escolars. Algunes es van construir gràcies a la lluita reivindicativa del moviment veïnal en uns barris amb molta població i pocs serveis.

Però la corba de la natalitat es va frenar i durant els anys 90 molts centres educatius van quedar buits. Van ser uns temps difícils en què bastants centres públics i alguns de concertats van haver de tancar les portes, fusionar-se o reconvertir-se en d'altres equipaments. Alguns centres de primària van passar a ser instituts per atendre la mateixa generació a la qual havien fet d'escola. En aquests anys, més de 20 escoles públiques es van reconvertir o van desaparèixer. L'antic Samontà, avui l'Escola Oficial d'Idiomes, o centres com l'Eduard Fontserè o el Rubió i Ors, que van passar d'escola a institut, en són testimonis.

A finals dels 90, l'Hospitalet era una ciutat amb molta gent gran i pocs infants. Les escoles tenien aules buides, els instituts començaven a patir el mateix fenomen i al-

guns centres no tenien massa clara la seva continuïtat. La ciutat arrossegava, a més, un parc d'edificis educatius envellit, en alguns casos de poca qualitat, que es van fer durant el franquisme o la transició per superar uns moments de gran necessitat de places escolars, i que ja feia anys que havien superat la previsió inicial de vida útil.

Amb els primer anys del nou segle i, especialment, a partir de l'any 2005, va arribar a la ciutat un nou moviment migratori, aquest cop de fora de l'Estat espanyol que, com els altres dos moviments anteriors, va transformar la realitat de les nostres escoles i instituts. La ciutat s'ha rejuenit amb la incorporació de més de 8.000 nous alumnes en els darrers anys, però aquesta arribada també ha fet necessari un esforç suplementari per atendre la diversitat de les aules, amb alumnes que arribaven sovint durant el curs provinents d'indrets amb altres llengües i sistemes educatius diferents, la qual cosa requereix d'un necessari procés d'adaptació per incorporar-se plenament al model educatiu català.

Aquesta arribada de nou alumnat s'ha concentrat en pocs anys i això ha tingut els seus efectes en l'escolarització a causa de la dificultat de conjugar drets reconeguts (com el d'escollir escola) amb la necessària assumpció de mesures per evitar la segregació escolar.

2. UNA CIUTAT MÉS POBLADA I, SOBRETOT, MÉS DIVERSA

L'Hospitalet continua essent, en població, la segona ciutat de Catalunya, amb 266.973 habitants, però tal com hem dit té una reduïda dimensió territorial, de només 12,49 km², la qual cosa suposa una alta densitat poblacional, de 21.380 hab./km², agreujada en alguns barris fins als 50.000 hab./km².

Però el darrer moviment migratori, com ja va passar amb els anteriors, ha canviat la composició social de la ciutat, no només pels nous hospitalencs que han arribat provinents d'altres països sinó, també, per aquells que han marxat cap a altres ciutats de l'entorn. En concret, podem posar com a exemple el creixement net de l'any 2008, de 5.529 habitants, resultat dels elevats moviments d'immigració i emigració (22.995 habitants i 17.466 habitants respectivament).

En l'actualitat, el 24,96 % de la població de l'Hospitalet ha nascut a l'estranger. El 65 % prové d'Amèrica (Amèrica central i del sud), el 13 % de l'Àfrica i l'11 % d'Àsia. Però si ens centrem en la població d'edat escolar, la mitjana de població estrangera augmenta fins al 30 %, més del doble de la mitjana catalana, que respon a un índex del 13,5 %.

L'edat mitjana dels hospitalencs és de 41,19 anys; per tant, la distribució poblacional descriu una piràmide reduïda de base, és a dir, amb un gran volum d'edats compreses entre els 25 i els 49 anys, tot i assistir a un augment significatiu dels naixements com a conseqüència de l'edat fèrtil de la població femenina de l'anomenada generació *baby boom*, que té, l'any 2008, el seu màxim índex de natalitat.

La configuració demogràfica dels diversos districtes que conformen la ciutat està subjecta a diferents dinàmiques i inèrcies. Però cal destacar que a la zona nord de la ciutat (barris de Pubilla Cases, la Florida, les Planes, Collblanc i la Torrassa) el fenomen migratori exposat anteriorment s'ha desenvolupat amb molta més intensitat que a la zona sud (Centre, Sant Josep, Sanfeliu, Bellvitge, el Gornal i Santa Eulàlia).

La composició social de l'entorn és un dels factors clau per entendre moltes de les situacions vinculades a l'escolaritat. En aquest sentit, la ciutat viu els mateixos fenòmens que la resta del país, però alguns amb una intensitat superior. L'atur un punt per sobre del de la resta del país, un dèficit instructiu vuit punts per sobre del català, i una renda familiar bruta per sota de la mitjana. Unes diferències que eren prèvies a la darrera arribada de nova població.

Si fins a l'actualitat l'Hospitalet ha aconseguit una important reordenació urbanística, imprescindible per connectar barris i territoris dividits per diverses infraestructures (vies interurbanes, trens, metros, carrilets, etc.), en aquests moments, l'actual context social requereix polítiques públiques dirigides, estratègicament, a garantir la igualtat d'oportunitats, la cohesió social i la participació ciutadana.

3. LÍNIES POLÍTIQUES

L'educació, prioritat del Pla d'actuació municipal (PAM 2007-2011)

Des de l'inici del mandat, el govern local ha posat l'educació com a prioritat, en el marc dels principals compromisos del PAM. En la línia de potenciar una ciutat pensada per a les persones i compromesa amb la qualitat dels serveis que s'ofereixen a la ciutadania, i atenent als canvis demogràfics previstos, s'ha posat especial èmfasi en la creació i millora dels equipaments educatius.

La creació d'una Xarxa d'escoles bressol municipal i el desenvolupament del Protocol de col·laboració amb el Departament d'Educació han estat i segueixen essent dues de les pedres angulars del treball que, en matèria educativa, està duent a terme l'Ajuntament en col·laboració amb la Generalitat.

Superats els tres anys de mandat, moltes d'aquestes actuacions s'han realitzat o estan en vies de portar-se a terme, especialment pel que fa a les escoles bressol i les escoles d'adults, on l'Ajuntament lidera la construcció d'aquests equipaments.

Tot i així, cal destacar que alguns dels canvis demogràfics, com l'arribada d'un nombre molt important d'infants i joves per reagrupament familiar, ha tingut lloc després de la redacció del PAM i això ha fet variar algunes de les prioritats, tant les municipals com les de la Generalitat. Principalment, s'ha hagut d'accelerar la construcció de noves places escolars mitjançant les ampliacions de centres existents per atendre les necessitats d'escolarització, centrades especialment en la zona nord.

Això ha fet que algunes de les accions acordades amb la Generalitat no s'hagin pogut completar en la seva totalitat i, per tant, queden pendents per a la propera legislatura.

Dels objectius estratègics d'educació, acordats en el PAM, destaquem la millora de l'èxit escolar i la cohesió social. Dins d'aquest compromís destaca, especialment, l'aposta pel desenvolupament del Pla educatiu d'entorn. Molt vinculat a aquest objectiu, també s'ha pres el compromís d'impulsar l'aprenentatge i l'ús social del català entre la ciutadania com un element de promoció i de cohesió social. I també dins d'aquesta línia s'insereix bona part de la tasca de l'Escola de Música-Centre de les Arts, que recull l'encàrrec d'estendre gradualment el nombre d'alumnes que practiquen les arts i la música a la nostra ciutat arribant a tota la ciutadania, independentment de l'edat o l'origen social.

També es pren el compromís de promoure i fomentar la participació ciutadana, dels alumnes, de les famílies i dels centres, públics i concertats, així com afavorir la comunicació de la comunitat educativa amb la ciutadania amb l'objectiu de dignificar i reconèixer la tasca educativa dels professionals i dels centres.

Relacions amb el govern de la Generalitat

Arran del Pacte del Tinell de 2003, del primer govern catalanista i d'esquerres de la Generalitat, es proposa incentivar la col·laboració entre l'Administració autonòmica i el món local, en el marc d'un nou escenari relacional basat en la coresponsabilitat i la gestió dels serveis públics.

En aquest sentit, les primeres passes en l'àmbit de l'educació es van donar al crear les oficines municipals d'escolarització, les taules mixtes de planificació, els plans d'entorn i la important augment de la xarxa pública d'escoles bressol.

A tal efecte, l'aposta de les administracions públiques és posar en valor els conceptes de proximitat, subsidiarietat, qualitat, participació i servei, per tal de prioritzar unes finalitats concretes: la cohesió social, la igualtat d'oportunitats, l'equitat i la responsabilitat compartida, sense perdre de vista l'adaptació i la singularitat dels col·lectius i dels entorns. L'orientació és clara, l'objecte i protagonista de l'acció pública és la ciutadania i el seu benestar.

Els convenis conjunts i les primeres experiències són una bona mostra d'aquesta voluntat expressada des de l'any 2003 i continuada en el Pla de Govern 2007-2010, sota l'aval del nou l'Estatut d'autonomia de Catalunya de 2006, en el qual s'explicita el compromís conjunt en el model de país i es reconeix l'àmbit competencial propi de cada Administració.

Per una banda, la Generalitat es proposa com a objectiu estratègic: "*Descentralitzar la gestió del servei públic educatiu i compartir-ne la responsabilitat amb el món local*". Per l'altra banda, l'Ajuntament assumeix, formalment, un rol que ha estat realitzant

des dels primers anys de la democràcia, el de liderar la seva autoritat local, sota la visió que l'adopció de decisions al més a prop possible de la ciutadania és una garantia de congruència amb les diferents necessitats i realitats socioeconòmiques. A més, fa efectiva una resposta àgil, eficaç, precisa i adaptada a una situació determinada.

La ciutat de l'Hospitalet ha treballat, des del primer moment, amb la Generalitat apostant per aquest camí conjunt per a la millora i el progrés de la comunitat. El govern local ha signat, a més a més del protocol de col·laboració, convenis amb la Generalitat per:

- col·laborar en la planificació de l'oferta educativa, a través de la Taula Mixta de Planificació;
- informar i orientar de manera adient la ciutadania i impulsar mesures de reequilibri de la població nouvinguda, creant l'Oficina Municipal d'Escolarització;
- implicar-se en la millora de l'èxit escolar i la cohesió social, mitjançant el Pla educatiu d'entorn;
- crear i sostenir l'Escola de Música;
- assumir, a través d'un conveni singular, l'important repte d'ampliar el nombre d'escoles bressol municipals.

I darrerament, també, està formant part de l'experiència pilot de les zones educatives, en el marc dels convenis de coresponsabilitat, d'acord amb la recent Llei d'educació de Catalunya de juliol de 2009.

A més, l'Ajuntament ha impulsat la construcció de nous centres d'adults, ha promocionat l'ús dels centres educatius fora de l'horari escolar i ha incentivat la demana d'ajuts per a les activitats extraescolars, l'escolarització dels infants de 0-3 anys o el servei de menjador escolar.

Entre els acords concrets més destacats, tal com hem citat anteriorment, cal destacar la signatura conjunta, Generalitat-Ajuntament, del *Protocol de col·laboració per la creació de noves places escolars, per millorar l'èxit escolar i per atendre els col·lectius desfavorits a la ciutat*, al maig del 2008.

Aquest compromís fet a mida per a la ciutat de l'Hospitalet té dos grans objectius. D'una banda, poder afrontar de manera adient l'elevat nombre de demanda de places escolars a causa de l'arribada de població nouvinguda i de l'increment de la natalitat. I, per altra banda, incorporar els centres educatius en els nous programes i mesures de l'Administració autonòmica pel que fa, entre d'altres, a: l'augment de places de la Unitat d'Escolarització Compartida (UEC), el nombre d'unitats de suport a l'educació especial (USEE), els plans d'autonomia, els recursos per als centres amb ràtios elevades o la incorporació de les noves tecnologies a l'aula.

Tot i que encara no n'ha finalitzat el període de vigència, aquest acord ha suposat la major inversió en educació a la ciutat de la història. Una inversió que es detalla més

endavant i que ha permès remuntar diverses dècades d'una inversió mínima en manteniment, millora i renovació d'equipament educatiu.

L'acord de col·laboració s'ha ampliat recentment amb una addenda dins del capítol de creació de noves places escolars, ja que la realitat demogràfica de la ciutat ha fet necessari actualitzar les previsions i, per tant, les inversions necessàries.

4. EL CAPITAL HUMÀ

Més de 3.000 mestres i professors treballant per la ciutat

Tal com hem expressat en el capítol anterior, des de les dues legislatures del Govern tripartit de la Generalitat, el canvi pel que fa a la dotació de recursos humans al sistema educatiu ha estat molt significatiu, és a dir, el nombre de professionals de l'educació del nostre país ha crescut espectacularment.

Això s'ha degut principalment a la implementació de la sisena hora, a la reducció de l'horari lectiu dels mestres i al gran creixement del nombre d'alumnes. A més, s'han creat noves figures i serveis en el si de l'escola, com els tècnics d'integració social, els tècnics d'educació infantil, les aules d'acollida, les USEE o els *punt.edu*, que han permès millorar l'atenció a la diversitat amb la incorporació de nous professionals.

En cinc anys, el Departament d'Educació ha convocat a Catalunya 22.581 places per incorporar nous mestres i professors. El nombre més gran de places noves correspon al cos de mestres d'educació primària (18.070), seguit dels cossos de professorat d'educació secundària (6.326), professorat tècnic de formació professional (826), professorat de formació professional (749), entre d'altres.

A la nostra ciutat, això s'ha concretat amb nous professionals, una setantena d'aules d'acollida i 10 USEE. Aquesta ampliació ha suposat un rejuveniment del col·lectiu de mestres i professors, però també algunes dificultats organitzatives, per l'estabilitat d'aquests nous professionals que entraven com a interins. Actualment, treballen a la nostra ciutat més de 3.000 professionals de l'educació.

L'actual situació de crisi, també, ha afectat el pressupost del Departament d'Educació que ha iniciat una política de contenció pressupostària. Això s'ha traduït en aquests moments en un reajustament d'aquells professionals que en alguns centres tenien més enllà del què els hi corresponia, segons la normativa.

Aquesta situació ha generat dificultats organitzatives puntuals en uns centres, ja que l'augment de les plantilles que havien tingut els darrers anys els havia permès engegar molts projectes d'atenció a la diversitat o d'innovació, que ara han de seguir desenvolupant-se amb els recursos que disposen.

Tot i així, cal reconèixer que la dotació de personal dels nostres centres segueix essent una de les més altes d'Europa, i s'han fet passos importants amb la incorpora-

ció de nous perfils que permeten atendre la diversitat i avançar cap a l'escola inclusiva. Un camí que s'haurà de seguir profunditzant tan bon punt es resolgui l'actual situació econòmica.

L'Educació, una prioritat municipal

L'Ajuntament, coherentment amb el fet de prioritzar l'Educació en la seva acció de govern i tot i la crisi econòmica, ha augmentat considerablement els recursos humans i econòmics per a l'educació de la ciutadania.

Els recursos pressupostaris han augmentat considerablement, des de l'any 2007 i en només tres anys l'increment ha estat d'un 36,44 %. Aquest s'ha concretat amb la incorporació de més personal a la Regidoria d'Educació i en l'increment de partides vinculades a programes, especialment, per a l'increment del servei públic d'escoles bressol, per a l'escola de música municipal i el Pla educatiu d'entorn, gestionats a través de diferents models de gestió, tant directe com indirecte.

El creixement de competències assignades a la Regidoria va fer necessari augmentar el personal propi de la Regidoria, amb noves competències com l'atenció al públic a l'Oficina Municipal d'Escolarització o el treball conjunt amb la Generalitat per planificar l'oferta de places, especialment en uns moments en què la matrícula viva suposa l'arribada i sortida de centenars d'alumnes durant el curs i, per tant, un esforç de planificació i distribució equilibrada dels alumnes.

Però el gran augment ha vingut de les dues principals apostes municipals, la creació de la Xarxa d'Escoles Bressol Municipal, i el suport a l'èxit escolar i la igualtat d'oportunitats de la mà dels plans educatius d'entorn.

El setembre del 2009 van entrar funcionament dues noves bressol municipals, una altra ho va fer al gener del 2010 i al gener del 2011 una quarta que, juntament amb les dues existents, fan una xarxa de sis escoles bressol municipals. Des del seu inici, es va optar per un model de gestió indirecte mitjançant concessions, en les quals s'han introduït criteris de qualitat, tant en la situació laboral del personal, com en l'establiment —en els concursos— de criteris relacionats amb un bon coneixement de la realitat de la ciutat i en sintonia amb el treball educatiu en xarxa que s'està realitzant als barris. Actualment, 47 professionals del món de l'educació treballen en les escoles bressol municipals, una plantilla ampliada el gener del 2011 amb al voltant d'una quinzena de professionals més.

L'altre gran increment d'actius humans ha arribat de la mà dels plans educatius d'entorn. Aquest projecte mou a gairebé 150 professionals vinculats a 21 entitats socials, de perfils professionals diversos (tècnics, educadors, psicopedagogs, artistes, treballadors socials, monitors de lleure) que tenen com a objectiu potenciar l'èxit escolar i el treball en xarxa dins i fora del centre educatiu. Les condicions del pla, que estaven explícites en l'acord que van signar els seus dos impulsors, l'Ajuntament i la Generalitat, preveïen com un dels seus punts forts el foment del teixit social i la vinculació

dels centres amb el territori. Això ha permès contractar serveis i signar diferents convenis de col·laboració amb les entitats socials i educatives, que han entrat en els centres educatius, fent una tasca de suport als centres dins i fora de l'horari escolar.

Des dels orientadors que ajuden els alumnes a fer-se un itinerari laboral quan no s'aconsegueixen graduar fins als monitors de les entitats de lleure que van a buscar a la porta de l'escola aquells alumnes que no tenen un familiar que els pugui recollir i se'ls emporten a l'esplai a fer deures i passar la tarda amb els altres infants. Un entramat que vincula els centres amb la realitat dels seus barris i, per tant, també amb la realitat dels seus alumnes, perquè juntament amb el teixit associatiu del barri desenvolupin estratègies d'èxit educatiu.

5. UNA INVERSIÓ HISTÒRICA

La inversió conjunta entre Ajuntament i Generalitat en educació a la ciutat en l'actual mandat ha suposat una fita històrica. Una inversió que s'ha multiplicat en tots els fronts: grans obres, manteniment i millora d'equipaments, augment de recursos humans i projectes de cohesió social i èxit educatiu.

Més de 60 milions d'euros i 20 equipaments nous, renovats i ampliat

En només quatre anys s'hauran invertit a la ciutat uns 60 milions d'euros en obres als equipaments educatius de l'Hospitalet. Una injecció que ha permès reflotar un conjunt d'escoles i instituts que, en molts casos, feia dècades que esperaven una renovació.

Per primer cop, s'ha posat fil a l'agulla per renovar els 10 centres que es van construir als anys 70 amb un pla d'urgència i una data de caducitat al voltant de 15 anys. Més de 30 anys i diversos governs després, s'han començat a substituir tal com el Departament es va comprometre en el Protocol de col·laboració abans esmentat.

L'escola Prat de la Manta (Santa Eulàlia), l'escola Màrius Torres (Collblanc) i l'escola La Marina (Bellvitge) en són testimonis. També ho són l'escola Pompeu Fabra (Santa Eulàlia) i els instituts Joan Miró (Bellvitge) i Bisbe Berenguer (Santa Eulàlia), on ja han començat les obres. Tot i així, quedaran encara cinc centres pendents: Busquets i Punset, Joaquim Ruyra, Milagros Consarnau, Bernat Metge i Frederic Mistral. L'espectacular creixement de població escolar ha fet que el Departament concentrés el seu esforç inversor en l'increment de places i l'ampliació d'escoles, per tant no ha pogut abordar la substitució de tots aquests centres, que és tant o més cara que la construcció d'una nova escola. També en els propers mesos han de començar les obres de reforma de l'Institut Can Vilumara, que tot i no ser part del Pla d'urgència, part del seu edifici històric necessita una reforma.

L'arribada de nous alumnes ha comportat que molts d'aquests edificis, a més de renovar-se s'ampliessin per crear noves places escolars, és el cas de La Marina i el Mà-

L'escola Ramón y Cajal de la Torassa, una de les que s'han ampliat.

rius Torres, que han doblat la seva capacitat. Unes ampliacions que també s'han estès a altres centres com el Menéndez Pidal (la Florida), la Carpa (Can Serra), el Santiago Ramón y Cajal (la Torassa) o el Pep Ventura (Collblanc). Aquest enorme esforç inversor realitzat pel Departament d'Educació de la Generalitat, amb l'excepció de l'ampliació del Ramón y Cajal, que ha format part de la inversió municipal, ha suposat un punt d'inflexió a la ciutat, que no veia cap nova escola o institut ni cap ampliació des de principis dels 90, quan es va construir l'actual edifici de l'escola Patufet Sant Jordi. El proper setembre de 2011 veuran la llum dues escoles de nova creació: l'escola Paco Candel, a Santa Eulàlia i l'escola Ernest Lluch a Collblanc-la Torassa.

L'acord de col·laboració i coresponsabilitat entre ambdues administracions també ha permès un compromís mutu per fer millores i reformes a tots els centres educatius públics. En aquests 4 anys s'hauran invertit uns 16 milions d'euros en obres, que van des de la pintura a la substitució de calderes, passant per sistemes elèctrics, cuines i sanitaris. Una renovació molt necessària on l'Ajuntament ha dedicat més de 9 milions d'euros, bona part dels quals han vingut dels Fons estatals d'inversió local.

Tot i així, de forma majoritària, la inversió municipal s'ha concentrat en els àmbits en què té delegades les competències: escoles bressol i escoles d'adults.

Durant aquest mandat, la Xarxa d'Escoles Bressol Municipals s'ha convertit en una realitat. A les dues escoles bressol municipals, s'hi han afegit tres de noves que van entrar en funcionament el curs 2009-2010, La Casa del Parc (la Torassa), La Casa dels

Contes (plaça Europa) i La Casa de les Flors (la Florida). El mes de gener de 2011 s'hi suma La Casa de la Muntanya (Sanfeliu). A més, s'ha iniciat la redacció de tres nous projectes per construir, el proper mandat, noves escoles bressol a Sant Josep, Collblanc i Bellvitge. L'Ajuntament ha completat la inversió en equipaments per als més petits amb la construcció de nous locals per a tres escoles bressol privades subvencionades que treballaven en dependències municipals: La Nova Fortuny (Collblanc), la Garabatos (Sant Josep) i, ben aviat, La Gua-Gua (Pubilla Cases). Quedarà pendent la construcció d'un nou edifici per a l'escola bressol Patufet, ja que aquest projecte està vinculat a la transformació urbana de la Remunta.

Per últim, cal destacar l'esforç que s'està fent amb les escoles d'adults. Després de renovar els locals de l'Escola d'Adults Sant Ramon (Collblanc), ha arribat el torn a l'Escola d'Adults de Sanfeliu, que ja té un local nou aquest curs 2010-2011, i l'Escola d'Adults Santa Eulàlia, que té redactat i dotat econòmicament el seu projecte i que ben aviat en començarà l'execució.

6. ACTUACIONS MÉS RELLEVANTS DE LES POLÍTIQUES PÚBLIQUES

Mesures de reequilibri en la distribució de l'alumnat

A l'inici d'aquest mandat, la distribució de l'alumnat amb necessitats educatives específiques, en especial d'origen estranger, era una mesura necessària per garantir la cohesió social als barris. L'octubre del 2007, la Regidoria d'Educació va iniciar converses amb Serveis Territorials i amb Inspecció Educativa per tal d'aplicar mesures de reequilibri de l'alumnat nouvingut entre totes les escoles de la ciutat.

Tant des de l'Ajuntament com des del Departament es va coincidir, des del primer moment, en la diagnosi de la situació i en l'objectiu i es van començar a posar les condicions per construir un consens amb tota la comunitat educativa de la ciutat. Les nombroses reunions de Serveis Territorials, Inspecció Educativa i els representants municipals amb les direccions de totes les escoles i instituts de la ciutat i les visites del tinent d'alcalde d'Educació, Lluís Esteve, dels regidors dels districtes i de l'equip directiu de la Regidoria al centenar de centres sostinguts amb fons públics de la ciutat explicant la situació i la necessitat d'aplicació de mesures, van ajudar a generar un espai de confiança i d'implicació de tothom en la resolució de la situació de desequilibri.

L'acord assumit per la comunitat educativa es va traduir en un canvi de criteri en l'assignació dels alumnes dictaminats amb necessitats educatives específiques arribats a la ciutat provinents d'altres països fora del període ordinari de matriculació. Des del setembre de 2008, la Comissió d'Escolarització ha prioritzat l'assignació d'aquests alumnes en funció del percentatge d'alumnes amb necessitats educatives específiques de cada centre educatiu per sobre del número de vacants, incrementant, si ha estat necessari, la ràtio d'algunes aules amb baix percentatge migratori fins al 10 % d'alumnes. Aquest criteri s'ha aplicat a tots els centres de la ciutat, amb indepen-

dència de si es tractava d'un centre públic o concertat. La incorporació d'un alumne amb necessitats educatives específiques a un centre concertat compta amb el suport d'una aportació econòmica del Departament d'Educació.

L'aplicació del criteri ha fet augmentar considerablement l'arribada d'alumnes nouvinguts a centres concertats de la ciutat i també a alguns centres públics que tenen un percentatge d'immigració molt més baix que altres centres públics de la seva zona educativa. Un altre efecte de la mesura ha estat el canvi de la raó principal per la qual s'augmenta la ràtio d'una aula a la ciutat, abans per manca de places a la zona educativa i ara, en un 75 % dels casos, per fomentar el reequilibri de l'alumnat amb necessitats educatives especials.

La resposta de tots els centres ha estat molt positiva i respectuosa amb els nous criteris de reequilibri i el retorn de famílies a l'Oficina Municipal d'Escolarització ha estat mínim. Per al seguiment de tot el procés, es va crear una comissió de treball amb representació d'Inspecció, la Regidoria d'Educació, els coordinadors de llengua i cohesió social (LIC) i els representants de les direccions dels centres públics i concertats. Aquesta taula, a més del seguiment, també va fer un treball d'anàlisi de la realitat de l'acollida dels nouvinguts en els centres, de les dificultats que implica i de la necessària millora dels processos i dels recursos institucionals de suport als centres educatius de la ciutat per atendre aquesta nova població escolar.

En el primer curs d'aplicació d'aquestes mesures, el curs 2008-2009, més de 650 alumnes nouvinguts van ser assignats a centres educatius amb baix percentatge migratori i els centres amb alts percentatges van viure un curs amb una major estabilitat. Els centres concertats de la ciutat, aquell curs van assumir més de 550 nous alumnes nouvinguts fora del procés ordinari. El curs 2010-2011 n'assumeixen més de 1.500.

Després de gairebé dos cursos d'aplicació, ja es disposa dels primers resultats. Com era de preveure, el reequilibri ha estat molt efectiu en aquelles zones educatives on l'arribada d'alumnes nouvinguts és més elevada i són més tímids allà on el moviment de l'alumnat és menor. A l'etapa d'infantil primària, la distribució dels alumnes amb necessitats educatives específiques als barris de Collblanc, la Torrassa, la Florida i les Planes s'ha equilibrat totalment entre la pública i la concertada. A Santa Eulàlia, Pubilla Cases i Can Serra encara existeix un lleu desequilibri, però en una mesura molt menor que a l'inici del procés. Per contra, a la zona educativa del Centre, Sant Josep, Sanfeliu, i a la de Bellvitge i el Gornal queda encara un llarg camí per recórrer, tot i que en l'últim cas l'existència d'un parell de centres concertats que escolaritzen majoritàriament alumnes de fora de la ciutat distorsiona els resultats reals de les mesures preses.

De tota manera, cal ser conscients que la distribució afecta aquells alumnes amb necessitats educatives específiques, és a dir, aquells que tenen una discapacitat, una situació familiar i socioeconòmica molt complexa i aquells alumnes nouvinguts que han

arribat els darrers 24 mesos i tenen dificultats amb la llengua i l'aprenentatge. Això fa que els resultats d'aquestes noves mesures tardin a notar-se en la composició global dels centres, ja que alguns d'ells van absorbir en el seu moment —ja que tenien un alt percentatge de vacants— molts alumnes d'origen immigrant que, passats els dos anys d'acollida, es consideren alumnes ordinaris. Per aquest motiu, caldrà diversos cursos per aconseguir canvis substancials, però el camí del reequilibri s'ha iniciat i tota la comunitat educativa de l'Hospitalet ha fet possible una important inflexió en el procés. L'objectiu és aconseguir una major equitat en els centres educatius i en els barris de l'Hospitalet per tal que les escoles s'assemblin als seus barris i contribueixin a la seva transformació i a la seva cohesió social.

Una ciutat més educadora: serveis i projectes educatius destinats a la comunitat educativa i a la ciutadania

La nova legislació i els acords de col·laboració signats amb el Departament d'Educació han permès a l'administració municipal implicar-se més a fons en alguns aspectes educatius, però aquesta voluntat ha anat sovint més enllà del que era estrictament competencial, al considerar l'educació com un dels elements clau per a la cohesió social de la ciutat.

Per aquest motiu, s'han iniciat diversos projectes, alguns compartits amb la Generalitat i d'altres més liderats per l'Ajuntament, que tenen com a objectiu treballar pel compromís que va adquirir la ciutat l'any 1994 amb la signatura de la Carta de Ciutats Educadores.

Un compromís basat en una mirada concreta a la ciutat com a espai educatiu, que accepta que ni la família, ni l'escola ni les institucions poden educar en solitari i fa seu el refrany africà que *per educar un infant es necessita tota la tribu*. Sota aquesta premissa s'han posat en marxa diversos projectes amb l'objectiu de teixir una xarxa educativa que impliqui tots els centres, les famílies, les entitats socials i totes les administracions amb l'objectiu de construir una ciutat més educadora.

Una escola inclusiva, diversa i oberta a l'entorn: Plans educatius d'entorn i Guia d'activitats de la Xarxa Educativa de l'Hospitalet

Des de l'any 2006, l'Hospitalet, juntament amb moltes altres ciutats de Catalunya, va signar un acord amb la Generalitat per tal d'impulsar uns projectes pilot a uns barris concrets de Catalunya que estaven vivint una situació excepcional amb l'arribada de molts nous ciutadans d'origen estranger. Aquest fenomen impactava de manera molt especial a l'escola amb l'arribada de nous alumnes que provenien de sistemes educatius diferents, amb una gran diversitat tant de nivell educatiu com de situacions socioeconòmiques i familiars.

El seu principal objectiu era donar una resposta comunitària i integrada a les necessitats educatives dels infants i joves, i a les seves famílies, per tal de promoure la cohesió social, mitjançant una educació intercultural, amb una especial atenció a l'ús de la llengua catalana en el nou entorn multilingüe que es vivia en aquests barris.

El primer dels districtes de l'Hospitalet a sumar-se al Pla d'entorn va ser Collblanca-Torrassa, i el van seguir la Florida, Pubilla Cases-Can Serra i, posteriorment, el Gornal.

Tots ells comparteixen quatre línies d'acció: la prevenció i atenció de l'absentisme escolar, la convivència, la implicació i la participació de les famílies en qualitat d'agents educatius i els processos de transició, és a dir, l'acompanyament de l'alumnat en el seu itinerari educatiu (el pas de l'escola bressol a la d'infantil i primària, l'important pas entre l'escola i l'institut, i l'acompanyament de l'alumne un cop acaba l'educació obligatòria cap a un itinerari formatiu adequat a la seva situació i capacitats).

Una de les estratègies dels plans educatius d'entorn és el foment del teixit associatiu i la implicació d'aquests amb els centres educatius. Això ha suposat que molts dels projectes i activitats que es desenvolupen en el marc dels plans d'entorn els portin a terme entitats del mateix territori. Des dels programes d'adaptació curricular perquè els joves aconseguixin el graduat escolar fins als tallers d'estudi o les activitats culturals, esportives i formatives, que porten a terme diferents entitats i institucions de la ciutat de manera coordinada i amb els mateixos objectius. Els plans d'entorn atenen més de 10.000 persones, majoritàriament infants i joves, però també famílies, i donen feina a gairebé 150 professionals, la majoria monitors de les diferents activitats.

A més del Pla d'entorn, des de l'Ajuntament i la Generalitat amb l'objectiu d'atendre la diversitat de necessitats educatives a la ciutat, s'han implementat nous recursos. Per aquest motiu, s'han creat 10 unitats de suport a l'educació especial, que permeten a un centenar d'alumnes amb discapacitat cursar els seus estudis dins d'un centre ordinari, amb el suport necessari. També s'han buscat noves fórmules per escolaritzar aquell alumnat que, a les portes d'acabar la secundària, no aconseguirà el graduat escolar o presenta conductes molt disruptives a l'aula. En aquest sentit, s'han creat diversos recursos de ciutat, dins i fora del Pla d'entorn. Entre ells la Unitat d'Escolarització Compartida i el projecte d'adaptació curricular, que atenen un centenar d'alumnes d'aquestes característiques i els ofereix un currículum adaptat, molt pràctic, que cursen fora del centre, o els plans d'autonomia de centre per desenvolupar els objectius estratègics acordats amb la comunitat educativa, en el marc de l'autonomia de centres.

Des de l'Ajuntament es coordina també, des de fa 13 anys, la guia Intro. Una guia en línia que posa en relació totes aquelles institucions, associacions i empreses que ofereixen activitats de suport pedagògic amb els centres educatius. Mitjançant el format web, s'ofereix als centres més de 350 activitats educatives amb una gran diversitat de temàtiques, a càrrec de més de 50 empreses, associacions i institucions i més de 20 serveis municipals. Aquesta guia permet als centres consultar i reservar les activitats en línia i facilita molt la tasca de programar activitats per al curs als centres educatius. La guia ha anat creixent de magnitud al llarg dels anys, i el curs passat es van reservar activitats per a 915 grups classe, amb més de 34.000 alumnes.

Acompanyament educatiu a les famílies

Una de les línies de treball de la Regidoria ha estat millorar la participació de les famílies al centre i la seva implicació com a actor de primer ordre en l'educació. Dins d'aquesta línia s'han organitzat per a tota la ciutat, amb especial èmfasi en els barris que formen part del Pla d'entorn, tallers per a les famílies als centres educatius, espais de debat educatiu, cursos de formació i suport a les associacions de pares i mares. Diversos estudis fan referència a la relació directe entre la implicació de la família amb el centre i l'èxit escolar, no tan sols del fill o filla d'aquella família, sinó l'efecte positiu que exerceixen en tot l'alumnat les famílies implicades. Per aquest motiu, s'han dedicat recursos a la revitalització de les AMPA i a l'organització d'activitats que acostin les famílies al centre.

Escola de Música-Centre de les Arts

L'any 2005 va néixer a la ciutat l'Escola de Música-Centre de les Arts, un projecte que cobreix la manca d'aquest servei a la ciutat, però que va sorgir des del seu inici amb un plantejament molt diferent als tradicionals conservatoris. Des de l'Ajuntament es va fer una aposta per acostar les arts a la ciutadania i per democratitzar la pràctica artística, amb els objectius d'aconseguir, en pocs anys, incrementar el nombre de persones que practiquen les arts a la ciutat, arribar a segments de població que no tenen tradició d'utilitzar les arts per expressar-se i utilitzar les arts com a vehicle de cohesió social i èxit escolar.

Per assolir aquests objectius, l'Escola de Música - Centre de les Arts no limita les seves activitats a la formació sinó que presta especial atenció a la creació, la producció i la difusió de les arts, amb l'objectiu que sorgeixin a la ciutat espais i iniciatives de pràctica, creació i expressió artística.

És una aposta innovadora que pretén convertir-se en un espai d'experimentació per als ciutadans de tota la ciutat. Per aquesta raó, l'Escola de Música-Centre de les Arts es desplega territorialment, amb seus a diverses escoles i centres culturals en horari extraescolar. En l'àmbit musical, es va apostar per un ensenyament significatiu que posa l'èmfasi en la pràctica i que condiona l'aprenentatge del llenguatge musical al nivell que necessita l'alumne per tocar l'instrument.

A més d'oferir una gran diversitat d'oferta artística per a totes les edats, i per a nens i joves en horari extraescolar, l'Escola de Música - Centre de les Arts s'ha implicat intensament en els objectius compartits amb la Regidoria d'Educació de fomentar l'èxit escolar i la cohesió social. Per aquest motiu, va decidir col·laborar amb diversos centres de la ciutat dins de l'horari escolar amb projectes comunitaris finançats per l'Escola de Música, fent entrar artistes a les aules.

Aquests projectes es poden agrupar en dues categories: els projectes de creació comunitària vinculats al Pla d'entorn, que solen ser de curt recorregut (uns mesos) i que tenen com a objectiu la creació d'un producte artístic, i els projectes d'aprenentatge d'un grup d'instruments musicals o d'una disciplina artística en un centre concret, que són de llarg recorregut (diversos cursos).

Concert de fi de curs de l'Escola de Música i Centre de les Arts

Aquests últims pretenen acostar les arts a aquells alumnes que, per la seva situació socioeconòmica o la seva tradició cultural, no accedirien de manera habitual a l'aprenentatge musical dels instruments clàssics o a una disciplina artística com la dansa. La pràctica d'aquests instruments permet fomentar en els alumnes valors positius per a l'estudi com l'esforç, la disciplina o la cura del material, i com a efecte col·lateral, aporta un element d'excel·lència i de prestigi als centres que acullen aquestes activitats.

L'Escola Pau Vila, de la Florida, va ser la primera de les escoles a participar en aquest projecte i, des de fa cinc cursos, els seus alumnes aprenen violí, viola i violoncel. El curs 2008-2009 els va seguir l'escola Ramón y Cajal, de la Torrassa, amb el quintet de vent (tromba, clarinet, flauta travessera, oboè i fagot). Tot just el curs passat, els alumnes de l'escola el Gornal van començar la dansa clàssica i espanyola, i aquest curs 2010-2011 tres escoles inicien la pràctica dels instruments de corda, l'escola Charlie Rivel, a Collblanc; la Lola Anglada, a Can Serra, i l'Ausiàs March, al Centre.

L'Escola de Música es va concebre des d'un inici amb la idea de ser un servei descentralitzat tal com és ara, però amb un espai central que s'havia d'ubicar a l'antiga fàbrica de Can Trinxet, a Santa Eulàlia. El PAM recollia la rehabilitació d'aquest espai durant aquest mandat, però l'arribada de la crisi i la prioritització dels serveis d'atenció directa a la ciutadania han fet retardar l'inici de les obres.

Una xarxa de centres amb prestigi i un professorat valorat

Els centres educatius i els docents han hagut d'afrontar en els darrers anys un fort qüestionament social de la seva tasca. La irrupció de l'educació en el debat públic i en els mitjans d'educació, centrat gairebé sempre en la fatídica tríada —problemes de convivència, alumnes nouvinguts i fracàs escolar—, ha posat l'escola a l'ull de l'huracà, sovint reclamant-li la solució a problemes que anaven molt més enllà de les seves parets i de les seves possibilitats.

Des de la Regidoria d'Educació, s'ha estat treballant des de l'inici del mandat per ajudar les escoles i instituts de la ciutat a obrir-se i explicar el seu treball dedicat i de qualitat a la ciutadania. S'ha treballat estretament amb els mitjans locals per difondre les bones pràctiques i els projectes innovadors dels centres educatius, ja que en la majoria d'ocasions la ciutadania desconeix completament el treball, els projectes, els premis i les distincions que reben els centres. Durant dos cursos, Televisió de l'Hospitalet va mantenir un programa setmanal dedicat exclusivament a l'educació, *L'Hospitalet educa*, i s'ha engegat una revista trimestral que es reparteix entre tot l'alumnat de la ciutat amb el mateix objectiu, i que volen donar un especial protagonisme a les famílies, al professorat i a les direccions dels centres. També cal destacar la campanya institucional que va fer l'Ajuntament coincidint amb la preinscripció el febrer del 2010, i sota el lema "L'Hospitalet, 100x100 educació" on es feia un reconeixement als més de 3.000 professionals del món educatiu que treballen a la ciutat. Aquest esforç ha anat acompanyat de les inversions abans mencionades, que han permès renovar i millorar els edificis dels centres educatius, i de la incorporació d'elements de qualitat, com l'aprenentatge d'instruments musicals a aquells centres amb una manca de prestigi al seu barri.

Participació, debat i reflexió sobre l'educació i la formació

La comunitat educativa de la ciutat disposa de diversos espais de participació que funcionen des de fa cursos, en especial el Consell Educatiu de l'Hospitalet, on els diversos agents socials i educatius estan representats i el Consell de Nois i Noies, que representa d'una manera més específica l'alumnat de la ciutat i que permet que els ciutadans més joves de la ciutat puguin també participar i expressar les seves opinions.

Però la ciutat s'ha embarcat aquests últims cursos en dos nous projectes participatius: el Projecte educatiu de ciutat i el Consell de la Formació Professional.

El Projecte educatiu de ciutat

El Projecte educatiu de ciutat vol ser un full de ruta per avançar cap a una ciutat més educadora. Un compromís cívic per l'educació basat en la participació ciutadana i la coresponsabilitat de tota la comunitat educativa, les institucions, les entitats i la ciutadania.

El Projecte educatiu de ciutat va començar a conformar-se amb la diagnosi de l'estat de l'educació i les visions sobre l'educació a la ciutat, que van permetre deter-

minar quines eren les línies estratègiques en què la nostra ciutat ha de posar especial èmfasi per avançar cap a una ciutat més educadora. En van sorgir cinc temes clau, que tenen una estreta relació i una forta influència en l'educació, entesa no només com l'educació formal que es dona dins les aules, sinó també com l'educació no formal que es fa fora l'escola, per exemple en les entitats de lleure i l'educació informal, aquella que aprenen pel fet de viure en comunitat, i que inclou la família, els amics i l'entorn.

En concret, es va posar l'accent en la relació de l'educació amb els mitjans de comunicació, l'ús de l'espai públic, l'aprofitament dels equipaments per a ús ciutadà, la participació i l'associacionisme i, finalment, l'acollida i la cohesió social a l'escola i al barri. Cinc qüestions interdisciplinàries i transversals sobre les quals el Projecte educatiu de ciutat ha reflexionat i ha fet propostes viables i possibles a la nostra ciutat i que ens impliquin a tots. Per aquest motiu, es va convidar un especialista de cada una d'aquestes matèries per fer una conferència inicial, i es van elaborar cinc grups de reflexió que van reunir un centenar de persones de la ciutat. Al llarg de tot el procés hi han participat més de quatre mil persones. A més, des de l'Ajuntament s'està treballant per enfocar moltes de les polítiques en què ja es duïen a terme en aquestes línies de treball, amb la mirada educadora que proposa el Projecte educatiu de ciutat.

El Consell de la Formació Professional

La formació professional és una dels grans assignatures pendents del nostre país. Malgrat oferir uns índexs d'inserció laboral altíssims, continuen vivint a l'ombra de la formació universitària, tant pel què fa al prestigi com a la percepció de formació de futur.

Aquesta és una de les diverses raons que van motivar la creació del Consell de la formació professional de l'Hospitalet, integrat per les regidories d'Educació i de Promoció Econòmica, les conselleries d'Educació i de Treball, els centres públics i concertats que ofereixen formació, els sindicats i les associacions empresarials.

A més de millorar la informació i el prestigi de la formació professional a la ciutat, el consell neix amb el repte d'afinar i reconciliar l'oferta dels centres educatius, les demandes dels estudiants i les necessitats del teixit empresarial.

7. REPTES DE FUTUR

La formació professional i l'educació especial

Probablement hi ha dos aspectes que en l'àmbit de ciutat no s'han desenvolupat suficientment: la formació professional i l'educació especial. El Departament d'Educació ha centrat els seus esforços en l'escolarització obligatòria, especialment en la primària, i això ha fet que les grans reformes en estudis postobligatoris o, fins i tot, en temes més específics com pot ser l'educació especial quedessin en un segon terme.

En el cas de la formació professional, s'han fet avenços importants, que passen per una dignificació de la formació professional, que durant anys s'ha vist socialment com una educació de segon ordre, per sota del batxillerat i l'educació universitària. En aquest sentit, la situació de crisi està motivant alguns canvis, ja que molts sectors de població que havien renunciat a la formació atrets per un mercat de treball fàcil i sense exigències, estan retornant al sistema educatiu, principalment a través dels mòduls de formació professional.

El darrer curs, les dues administracions han començat a abordar la planificació a curt i mitjà termini de tots els ensenyaments postobligatoris, tenint en compte les valoracions del Consell de la Formació Professional i els nous pols estratègics d'ocupació que s'estan desenvolupant a la ciutat.

Pel que fa a l'educació especial, cal reconèixer que durant els primers anys del Govern d'esquerres es van donar algunes passes importants per avançar cap a l'escola inclusiva. La creació d'unitats de suport a l'educació especial dins dels centres ordinaris n'és una bona mostra, però queda pendent la reordenació del mapa de l'educació especial a l'Hospitalet.

L'augment de la natalitat, el canvi demogràfic i els instituts-escola

Els propers anys, la demografia continuarà ocupant un espai de primer ordre dins dels reptes educatius. L'any 2008 va suposar un punt d'inflexió en el nombre de naixements a la ciutat. Un fenomen en part previst per la corba demogràfica de la ciutat, a causa del reflex del Baby Boom de finals dels anys 70, ja que l'edat mitjana per tenir el primer fill a Catalunya és els 30 anys i cada cop hi ha més dones que tenen fills en edats més avançades. Però aquest fenomen ha coincidit amb l'arribada de població novinguda en edat fèrtil, i sovint amb taxes de fecunditat més elevada que la de la població nascuda a Catalunya. Això ha provocat que, en menys de 10 anys, la natalitat a la ciutat hagi passat de 1.800 naixements a més de 2.900 l'any 2008.

Tot i així, l'arribada de la crisi posa molts interrogants sobre el comportament dels canvis demogràfics. En principi, es preveu un retrocés de la natalitat, però no està clar amb quina magnitud ni amb quina velocitat es pot produir. Això fa que la planificació educativa sigui molt complexa. Aquest eixamplament de la piràmide d'alumnes requerirà un nombre de places educatives molt major si decreix de forma lenta que si ho fa de forma brusca.

En una ciutat com l'Hospitalet, que no disposa d'espai lliures per construir noves escoles especialment a la zona nord, que és on més necessitat hi ha, aquest fet obliga a buscar formules urbanístiques que són sovint complexes i lentes i que poden anar acompanyades d'expropiacions, mentre que la demanda de places escolar és ràpida i fluctuant.

A més, s'hi està afegint una darrera incògnita. De moment el reagrupament familiar s'han reduït dràsticament i això, sumat a la marxa d'una petita part dels alumnes es-

trangers als seus països d'origen, ha fet que el creixement net d'alumnes durant els darrers mesos sigui més moderat.

Tot i així, en una eventual recuperació econòmica, molts d'aquests alumnes que han retornat al seu país d'origen podrien tornar a venir i, com que legalment ja estan reagrupats, ho farien sense haver d'emplenar cap tràmit i, per tant, sense cap avís previ, cosa que pot dificultar la planificació.

Per aquest motiu, sembla més aconsellable que mai buscar fórmules obertes que permetin que les actuacions per atendre la demanda actual puguin ser adaptables a les necessitats futures.

En aquest sentit, els nous centres escolars que s'estan planificant i aquells centres de primària que s'hagin d'ampliar podrien adoptar en un futur la forma d'institut-escola. Una aposta que el Departament d'Educació vol impulsar i que ja s'ha provat amb èxit en alguns centres del país.

Els instituts-escola permetrien oferir a les famílies una educació integral des dels 3 anys fins als 16 o als 18 anys, i abordar d'una manera més eficaç el pas entre la primària i la secundària, que és un dels moments més complexos per als alumnes.

D'aquesta manera, la inversió educativa en nous equipaments podria servir per un futur proper si la natalitat es manté i de coixí en el cas que es reactivés l'arribada d'alumnes per matrícula viva. En un futur a mitjà termini, serviria per absorbir el creixement natural d'aquests alumnes que avui estan fent infantil i primària i que d'aquí uns anys arribaran a la secundària. Això obligarà a augmentar la capacitat dels nostres instituts a partir de l'any 2017.

La nova autonomia dels centres

Un dels aspectes més destacats de la nova Llei d'educació és el decret d'autonomia que pretén canviar en profunditat l'actual organització del sistema educatiu. La voluntat del Departament d'Educació és enfortir el paper del centre i de l'equip directiu, atorgant-li més competències, especialment algunes que fins ara depenien del Departament, d'Inspecció o de cada Servei Territorial.

L'autonomia dels centres anirà estretament vinculada al projecte educatiu de cada centre, un document que haurà de ser elaborat per tota la comunitat educativa del centre i que pretén dotar de personalitat pròpia cada escola i institut, amb un projecte propi, adaptat a l'entorn i a les necessitat i objectius concrets.

Juntament amb l'autonomia i el projecte de centre es pretén impulsar la cultura del treball per objectius i, per tant, l'avaluació dels resultats. En aquest sentit, es vol primar amb més recursos aquells centres que siguin capaços de fixar-se uns objectius clars i compartits per la seva comunitat educativa i assolir-los.

El rol municipal en el marc de la nova Llei d'educació

La Llei d'educació de Catalunya (LEC) centra el seu objecte de desplegament en el sistema educatiu i, especialment, en els conceptes i àmbits d'intervenció referents a la direcció, l'autonomia i l'avaluació dels centres educatius.

Per la seva banda, pel que fa al disseny del marc competencial local, la LEC només possibilita la delegació de competències en el terreny de l'educació infantil de primer cicle, els ensenyaments artístics i la formació d'adults. Tot i que reconeix la creació de centres propis i la participació del món local, entre d'altres, en l'oferta educativa, la programació de la formació professional, la vigilància del compliment de l'escolarització, els programes de qualificació professional, l'establiment de programes amb les associacions de mares i pares, l'aplicació dels programes d'avaluació i els coneixements dels resultats.

Tot i així, podem dir que a partir del Pacte nacional per l'educació i gràcies al reconeixement normatiu que regula la LEC, hi ha un abans i un després dels municipis en la seva responsabilitat vers l'educació. Podem parlar de l'Administració local com a institució responsable directe d'un territori, on conflueixen les actuacions de les diverses administracions i, per tant, on incideix l'aplicació de les polítiques públiques. L'educació, en la seva vessant social, ja no pot ser una responsabilitat exclusiva de l'escola, necessita la col·laboració de totes les administracions, dels agents socials, de les empreses, dels mitjans de comunicació, etc.; en definitiva, és un afer de la comunitat per revertir i transformar la pròpia comunitat.

Les ciutats són educadores *per se*, i l'èxit escolar és, també, base de l'èxit social. La dimensió àmplia i extensa de l'educació al segle s. XXI està definida mitjançant el concepte de ciutat educadora que està desenvolupat a través d'una vintena de principis ideològics, entre els quals, el principi de proximitat pren una rellevància cabdal.

Aquest és el valor afegit del municipalisme, ja que és des del territori on es pot exercir de forma adient la capacitat d'adequar les respostes a les demandes i necessitats ciutadanes. El fet de ser coneixedors de les realitats locals i de les seves sinergies, fa de l'Administració local l'ens públic més proper i representatiu, capaç de generar una resposta àgil, eficaç, precisa i adaptada a una situació determinada.

En aquest sentit, l'Ajuntament de l'Hospitalet, també, ha volgut ser capdavanter i formar part de totes i cadascuna de les actuacions de coresponsabilitat educativa que les dues legislatures progressistes del govern autonòmic ha posat en funcionament. Les experiències i els fets més destacats són la posada en funcionament de l'Oficina Municipal d'Escolarització, la Taula Mixta de Planificació, la Xarxa Municipal d'Escoles Bressol, la delegació de competències pel que fa a la preinscripció i consells de participació de les escoles bressol, l'Escola Municipal de Música, el Pla educatiu d'entorn i la Zona Educativa. A més d'aquestes actuacions conjuntes, l'Ajuntament ha anat més enllà de les seves competències i ha invertit en obres d'ampliació i millora adreçades a quasi tots els centres d'educació infantil i primària i al

nous centres d'adults, i ha liderat l'assumpció d'una forta inversió en obres de substitució i ampliació dels centres de primària en aconseguir signar el *conveni singular de coresponsabilitat* amb el Departament d'Educació de la Generalitat.

Aquest gran avenç que ha sofert l'educació a l'Hospitalet no és un fet aïllat, forma part d'aquest canvi de rumb que s'orienta, especialment, en el treball conjunt de l'Administració autonòmica i la local, en el marc que anomenem de coresponsabilitat i de co-gestió, i que s'orienta en l'aposta per les polítiques proactives, superant les de caire reactiu. Aquest és el sentit de l'aposta per a les escoles bressol, les mesures de reequilibri i equitat, la redistribució de recursos mitjançant paràmetres basats en la politització, la participació activa de la ciutadania i dels diferents agents implicats, així com del desenvolupament de models estratègics, com el Projecte educatiu de ciutat. L'efecte sumatori de les polítiques dirigides a garantir la igualtat d'oportunitats, l'atenció a les famílies, la qualitat de vida, la cohesió social i territorial de les diferents administracions i dels recursos invertits, la coordinació de les actuacions, la creació de xarxes territorials són elements que permeten fer front als constants canvis i reptes de la nostra societat i, per tant, de l'educació, caracteritzada per una àmplia diversitat de factors que la configuren i hi incideixen. I així poder contribuir a una societat democràtica amb un sistema educatiu modern, de qualitat, on el servei públic esdevingui motor de l'èxit i de progrés individual i col·lectiu.

En definitiva, el nou rol de l'Administració local i, per tant, del govern de la nostra ciutat, ha de poder salvar dues debilitats i reforçar un posicionament. Les debilitats es troben en la reduïda dimensió de l'àmbit competencial, que cal reforçar per tenir més pes i, sobretot, més d'autonomia. Les administracions supramunicipals tendeixen a regular en excés i això impedeix adaptar els projectes i les activitats a la realitat del territori. En el món de l'educació ha estat històricament un clar exemple. I, d'altra banda, cal abordar la suficiència financera dels municipis, que continua essent molt feble perquè la reforma del finançament local està encara pendent, tot i que fa ja anys que les entitats municipalistes la reivindiquen.

I, pel que fa al posicionament, creiem que el lideratge local tal com s'està fent, és l'única via d'aquest nou escenari. Lideratge de les polítiques públiques educatives empreses per les diferents administracions i organismes, per assegurar que s'apropen a la demanda o a les necessitats reals i específiques de la seva població. En aquest punt és on l'Administració local ha de ser capaç de crear sinergies, col·laborar, incidir i de teixir complicitats per exercir el rol d'autoritat en el seu territori, més enllà de com estiguin repartides les competències entre les diferents administracions.

De cara al futur, el repte serà fer front a un veritable model de descentralització educativa comptant amb els ajuntaments, on fer possible l'assumpció dels diferents graus de responsabilització i de desplegar capacitats imprescindibles per a la decisió, la gestió, la implementació i optimització dels recursos, la innovació, la cultura del treball professional compartit i, també, la capacitat financera, i així aconseguir que els ens local siguin administració educativa.